

Motvind Norge
Hovfaret 17
0275 Oslo

Regjeringen ved
Olje og Energidepartementet

Oslo, 22.08.33

Motvind Norges høringssvar til

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-vedrorende-forslag-til-endringer-i-fornybardirektivet-energieffektiviseringsdirektivet-og-bygningsenergidirektivet/id2917944/>

Høring vedrørende forslag til endringer i fornybardirektivet, energieffektiviseringsdirektivet og bygningsenergidirektivet

Motvind Norge sier nei til disse endringene fordi:

- Prosessen for å få endringene gjennom er uakseptabel, med altfor kort frist og med grunnlagsdokument på engelsk
- Endringene vil innebærer at viktige prosedyrer for å ivareta innbyggernes rettigheter, blir satt til side for å åpne for private investorer.
- Direktivet ber om å utpeke go-to soner, noe Norge har sagt klart nei til under høringen til nasjonal ramme i 2019
- Direktivet vil la EUs lov overstyre norsk lov, selv om Norge to ganger har sagt nei til EU
- Utbyggingen av vindkraft har ført til store konflikter over hele landet, nå nytter det ikke å gjøre mer av det samme som har ført til konfliktene.
- Norge har mer enn nok kraft, og kan gjennom kloke veivalg og beslutninger skaffe til veie mer gjennom blant annet oppgradering og modernisering av eldre vannkraftverk samt energieffektivisering, uten at allmenne rettigheter og innarbeidet forvaltningspraksis behøver å bli satt til side på denne måten.

Bakgrunn

Norge har de siste årene ført en energipolitikk som bryter med tradisjonen vi bygde landet med. Opprinnelig skulle krafta være felles eid og komme til felles nytte, og inntektene fra vannkrafta ble brukt til å bygge velferdssamfunnet vårt og store deler av industrien og næringslivet. Det er særlig de siste par årene, med innføring av vindkraft, dette er satt til side fororstilt utbygging i privat eie, og med kraftproduksjon for eksport til Europa. Dette har skapt store konflikter over hele landet, og også en omfattende nedbygging av unike landskap, og viktige naturarealer.

Problemet er forsterket ved at utbyggingen er blitt forsert i for stort tempo og uten noen overordnet plan. Det har ført til at lokalsamfunn og naboer er blitt overkjørt, og noe av den grunnleggende tilliten i det norske samfunnet er gått tapt. I et omfattende antall saker har klageprosesser og rettsprosesser dratt ut i årevis, alt mens vindkraftverket står der og produserer penger for eierne og helseplager for naboene. Det alvorligste tilfellet er vindkraftverket på Fosen, der norsk Høyesterett enstemmig nektet ekspropriasjonsskjønnet fremmet fordi konsesjonen bryter med urfolks

rettigheter og er ugyldig. Mange av disse prosessene er ennå ikke avsluttet. Det er dype sår rundt omkring i mange lokalsamfunn.

Problemene for berørte parter står i skarp kontrast til de eventyrlige gevinstene til vindkraftverkenes eiere. På TV2 kan vi lese og se hvordan Tax Justice network dokumenterer at store deler av gevinstene er overført til skatteparadis, og med selvsyn kan vi med enkelt innsyn i offentlige regnskap se at disse selskapene ikke betaler skatt. Vi ser også at utbyggere blir mangemillionærer, og til og med milliardærer, mens kommuner og særlig naboer blir sittende igjen med tapte arealer, verdifall på eiendom og administrativt ekstraarbeid.

Prosessene som har gjort dette mulig, og hvordan berørte naboer ikke engang er blitt regnet som høringspart, det er prosesser som ikke er en rettsstat verdig, og som ikke har noe å gjøre i god forvaltningspraksis. I stedet for å ta et oppgjør med skandalen, og gjenvinne tilliten i folket, så kommer denne høringen om et direktiv som skal gjøre prosessene enda raskere, og svekke naturen og menneskers rettigheter ytterligere.

Motvind Norge er sterkt kritiske til måten dette blir gjort på, og at det i stedet for et nødvendig oppgjør, blir presset på for mer av det samme, og bare enda raskere og dårligere prosesser.

Problemer med selve høringen

Måten denne høringen blir forsøkt gjennomført illustrerer en del av problemet. Den er ikke åpen og transparent, det følger ingen bred debatt rundt den, og store deler av samfunnet er ikke klar over de omfattende endringene i norsk forvaltning som nå er i ferd med å bli forsøkt innført gjennom hastebehandling. Det sikrer ikke gode prosesser og det sørger ikke for den demokratiske forankringen slike omfattende endringer med store og langvarige virkninger krever.

Høringen og høringsdokumentene ble diskret lagt ut på departementets hjemmesider den 18. mai, med høringsfrist like over ferien. Dette er ikke i tråd med god forvaltningsskikk, hvor man skal ha god tid til både å sette seg inn i sakene og å uttale seg om den. At fristen ble forlenget to uker fra 8 til 22 august løser ikke dette problemet.

Problemene blir verre av at høringsdokumentet foreligger på et språk som ikke er offisielt i norsk forvaltning, og begrunnelsen at man «ikke har tid til å oversette» holder ikke. Vi i Norge har engelsk som fremmedspråk, og har ikke forutsetninger for å kunne sette oss inn i alle detaljene i dokumentet, fordi den språklige barrieren hindrer oss i det. Store deler av landets befolkning blir holdt helt utenfor, siden de ikke behersker engelsk godt nok til å lese det og forstå det. Det er en selvfølge at viktige dokumenter som angår norsk lovverk foreligger på et av de offisielle norske språkene, og helst både bokmål og nynorsk, i tillegg til samisk. Lovendringene vil kunne ha stor innvirkning på samisk reindrift og berøre samiske kulturminner, så våre samiske innbyggere skulle få lov til å lese dokumentene og til å uttale seg på sitt eget morsmål.

Om ikke direktivet avvises straks, som det bør, er minstekravet at dokumentet oversettes til Norges offisielle språk, og at fristen forlenges ut året.

Problemene med dokumentets overordnede mål

Dokumentet legger til grunn premiss og mål det ikke er enighet om, og som mangler forankring. Energipolitikken de siste ti årene har ikke vært særlig vellykket, verken i Norge eller i Europa, og nå virker det som om EU med dette direktivet har et mål om å øke farten på den type utbygginger som

har vært med på å ødelegge energiforsyningssystemet i medlemslandene. I Norge merker vi det veldig godt med rekordhøye priser og rekordtomme vannmagasiner. Verken vanlige folk eller vanlig næringsvirksomhet ser noen positive virkninger av nedbyggingen av naturen vår gjennom vindkraft, eller nedtapping av vannmagasinene våre gjennom overdreven eksport.

Det er et demokratisk problem at vi må uttale oss om regler i EU og beslutninger i EU, hvor vi ikke har noen stemme, og hvor den norske befolkning to ganger har sagt nei i legitime folkeavstemninger. Norge er blitt forsøkt integrert i den europeiske energipolitikken, og det er gjort uten demokratisk kontroll i Norge, og uten at Norge har noen innflytelse på hvordan europeisk energipolitikk blir ført. Vi har ingenting vi skulle ha sagt i europeisk energipolitikk, og i hvordan de store medlemslandene legger ned og faser ut velfungerende kraftverk med stor og stabil produksjon, uten at de har noen fullgod erstatning.

Norge har ikke noen forpliktelse til å ødelegge vår natur og vårt land for å dekke hullene i EUs energipolitikk.

Det er mangel på demokratisk fintfølelse å skrive: «Furthermore, lengthy and complex administrative procedures have been identified as one of the key obstacles for investments in renewable and related infrastructure», som det står i fjerde avsnitt, kapittel 1. Det er å minne om at ordentlige prosedyrer i forvaltningen er begrunnet i rettssikkerheten til berørte parter, og er der for å sikre at ingen skal lide urett eller få sine rettigheter krenket uten at det er klarhet i hva som skjer, og hvorfor. Selv ikke med regelverket som er nå, har vindkraftutbyggingen i Norge lyktes med å få dette til. Nå vil den norske stat etter påtrykk fra EU gjøre det verre, med enda raskere prosesser og enda mindre kontroll.

Erfaringene i Norge med den politikken disse endringene i fornybardirektivet legger opp til har vært udelt negative. Nå må vi ikke gjøre det verre for oss selv med å innføre mer av det.

Premisset for direktivet

Norge har to ganger sagt nei til EU i legitime folkeavstemninger, og har aldri deltatt i noen opplyst debatt eller sagt medvitende ja til forpliktelser om å levere vår kraft til hele Europa på samme betingelser som vi kjøper dem selv. Dette er avtaler inngått uten demokratisk forankring. Når slike avtaler likevel er inngått, og gjort forpliktende med lang virkning og store konsekvenser, så fører det til at folk føler seg lurt og blir forbannet når de skjønner hva som har skjedd. Disse endringene i fornybardirektivet virker til å være en del av det samme løpet, der en omfattende avtale med vidtrekkende forpliktelser blir forsøkt lirket inn i løpet av en sommerferie. Det er ikke slik det norske demokratiet skal fungere.

I Norge har det vært tradisjon for at krafta vår skal være felles eid. Med det har vi bygd opp velferdssamfunnet vårt, og vi har bygget opp industriarbeidsplassene våre. Det har vært lett å se at krafta kommer oss alle til gode. Med ny kraftutbygging er det tvert i mot. Over hele Rogaland, Agder, Innlandet, Vestlandet, Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark ser vi private og utenlandske gigantforetak tjener grovt på våre fellesressurser. En tid der prisene i det sørlige Norge har økt med flere hundre øre/KWh er det smålig å gi 1 øre/KWh tilbake til kommunene, og hevde dette er å legge igjen verdier lokalt.

Motvind Norge har for øvrig påvist en lang rekke lovbrudd i en lang rekke saker som ennå ikke er avsluttet. Det angår viktige hensyn som folkehelse, reindrift, naturmangfold, eiendomsrett, forvaltningslov og plan- og bygningslov, kontradiksjonsprinsippet, miljø- og naturvern,

forurensing, listen er lang. Dette er kjent av myndighetene, og trenger ikke å bli gjentatt her. I stedet for å øke på med mer, bør det offentlige Norge sørge for å rydde opp i hva som før er gått galt, og med det søke å bygge opp igjen den tilliten vårt samfunn har levd godt på.

Selve direktivet

Directive of the European Parliament and of the council

Innledning

Vi går kun inn på noen av de av de mange punktene og underpunktene. Vi mener direktivet med endringer må avvises i sin helhet, og at det ikke lar seg redde ved å rette på detaljer i det. At vi går inn i detaljene, er for å vise og illustrere noe av det som er problemet. Motstanden i folket er for sterk, og den blir bare sterkere av at dere ikke tar hensyn til den. Dere må ikke utsette lokalpolitikerne for den prøvelsen det er å stå i vindkraftsaker år ut og år inn, dere må lytte til røstene fra grasrota.

Punkt (4) i den innledende oppramsingen sier at «Lengthy administrative procedures are one of the key barriers for investments in renewables and their related infrastructure». Det er her EU etter vår mening misforstår sin rolle, og fremstår akkurat som den overformynderen det norske folk to ganger har sagt nei til. Det er de forvaltningsmessige prosessene som nettopp er der for å garantere for våre rettigheter. Det er viktigere enn at investorene kommer til med sine investeringer. Om prosjektet er godt, kommer det gjennom.

Punkt (9) om «go-to areas» er nettopp det det norske folk sa ettertrykkelig nei til gjennom over 5000 negative høringssvar til nasjonal ramme i 2019. Vi vil ikke ha noe vindkraft, vi har ingen gå-til-arealer å gi fra oss, det er naturen og hva vi har igjen av den som trenger beskyttelse nå. Også flere av de videre punktene omhandler dette, som vi i Norge allerede har sagt nei til så sterkt vi bare kan.

Punkt (15) kombinerer både go-to-arealene og det økte tempoet i å få tilgang til dem, og bygge dem ned. Igjen må vi minne om at hastverket med å bygge ned i vindkraftutbyggingen hittil, har ført til rettsskandaler som Fosen og Buheii, har ført til at Finnskogen har gått tapt, har ført til skandalene og politijakt på vanlige folk på Haramsøya og Frøya, har ført til Sørmarkfjellet og Vardafjell, har ført til Tysvær og Gismarvik, har ført til Kvaløya og Øyfjellet, det har kort og godt gått helt galt. Og nå kommer det et dokument på engelsk, som vil ha mer av det samme, men raskere. Dette er ikke sånn det norske demokratiet skal fungere. Dette direktivet kan ikke implementeres i Norge.

Punkt (19) sier at eksisterende vindkraftverk kan utvides. Det er stikk i strid med hva som ble kommunisert da de ble bygget. Den gang var gjennomgangsmeldodien at vindkraftutbyggingen bare skulle «låne litt natur», og at naturen etter 25 år skulle tilbakeføres i sin opprinnelige stand. Så kommer dette. Folk kommer til å kjempe med nebb og klør for å unngå utvidelser, etter å ha opplevd de negative erfaringene med den første utbyggingen.

Når det gjelder punkt (22) er det ingen påvist sammenheng mellom utbygd vindkraft og lave energipriser. Det er snarere tvert i mot. Økt innslag av vindkraft fører til høyere energipriser. Dette er varslet om, og dette er skjedd. Det gjelder i Norge, og det gjelder Europa. Årsaken er at det er en ustabil energikilde, slik vi sier, og at det er helt avhengig av balansekraft. Resultatet er en stor kostnadsøkning i hele systemet.

I punkt (30) ser det ut til at EU tar mål av seg om overstatlig styring, noe vi i Norge mange ganger har sagt nei til. Dette er ikke noe som kan hasteinnføres uten forankring, og gjennom en høring med grunnlagsdokument på engelsk.

Dette var en samling av noen få utvalgte av punktene, og hva som er problemet med dem. Motvind Norge mener at punktene er representative for hele dokumentet, og at direktivet med disse endringene derfor må avvises.

Artiklene

Mye av det som står i de ulike artiklene er dekket i hva vi allerede har skrevet. Men vi vil fremheve det som står i artikkel 16, der det blir lagt frem omfattende forpliktelser for det offentlige Norge, om å være raske til å behandle søknader fra utviklere, eller som det står på engelsk «the competent authority shall validate the application, or, if the developer has not sent all the information required to process an application, request the developer to submit a complete application within fourteen days from this request». Det blir her gjort veldig vanskelig for «the competent authority» å motstå en søknad. Det gjelder enten det er i en go-to-sone eller en ikke go-to-sone. Forskjellen er 14 dagers behandlingstid i den første, en måned i den andre. Hele denne artikkelen forenkler prosessen voldsomt for utbygger, og gir utilbørlig mye makt til denne, mens det offentlige og naboer vil ha vansker for å nå frem med sine ønsker og vanskelig for å få ivarettatt sine rettigheter.

Underpunktene 16a-d utvider dette til det uholdbare, og får det til å se ut til at det er om å gjøre å få tredd vindkraft ned over norsk natur og norske landskap. Vi i Norge har kraft nok, og kan – som vi har vist i Motvind Norges motmelding – enkelt få tilgang til mer kraft, uten naturødeleggelser og rettighetsinnskrenkninger som dette direktivet legger opp til. (kanskje bør vi her lenke til «motmeldinga»??)

Direktivet må avvises i sin helhet.

Konklusjon

Vindkraft er en blindvei i Norge. Det samme er dette direktivet. Vi trenger ingen av delene. Vi har kraft nok. Og vi har gode muligheter til å skaffe oss mer, om det skulle være nødvendig, uten tvang og pålegg fra et EU vi to ganger har sagt nei til, nettopp fordi vi gjerne ville beholde selvråderetten over egne ressurser.

Dette direktivet må Norge si nei til. Og så må vi gå i gang med å bygge en helhetlig norsk energipolitikk, til beste for natur, næringsliv og samfunn.

Hildegunn Flengstad
Styreleder
Motvind Norge

John Fiskvik
Nestleder
Motvind Norge

Eivind Salen
Saksbehandler
Motvind Norge